

Skolen 2.0

Læring og ledelse i forandring

Hvor er folkeskolen på vej hen?

Læs politikernes bud på fremtidens skole

Mentale pauser giver bedre elever

Fremtidens folkeskole skriver elever på venteliste

Smartboards er allerede forældede

Når Kina kommer på besøg

SKOLELEDER FAKTA

Vidste du, at:

Der hverken er bedre elevlæring eller lærertrivsel på skoler med dialog-baseret pædagogisk ledelse.

Skolerne typisk har et øget fokus på faglighed i forhold til sociale mål, men prioriteringen af faglig eller social målstyring ikke har betydning for læring eller trivsel!

Kun 22 % ledere lægger vægt på karaktergennemsnit fra læreruddannelsen, en faktor, som har stor betydning for, hvilket resultat eleverne opnår.

At jo flere teamtyper der er i spil på skolerne, des bedre er læringen på skolen.

At fagteams ikke har særlig effekt på læring. Men at særligt klasseteams ledsages af bedre læring efter cirka 4 år – og især for elever fra lav eller middel social baggrund.

Jo bedre lærersamarbejde, des bedre læring.

Skoleledelse er blevet professionaliseret og har bevæget sig væk fra myten om, at en leder er den første blandt ligemænd.

Kilde: Forskningsprofessor Søren Winther og SFI rapporten ”Ledelse, læring og trivsel i folkeskolerne,” der undersøger den betydning skoleledelse har for læring på skolerne.

Forord

Folkeskolen har gennem de seneste årtier været centrum for landets største kulturkampe. De danske skolebørn siver langsomt over i det private undervisningssystem. Lærerne er pressede, skolerne er vokset, tiden til refleksion er skrumpet, og skolelederne skal forholde sig til stadigt flere områder.

Derudover buldrer ny teknologi frem, og hvad der var løsninger i går, kan være første skridt på vej mod nye problemer i morgen. Hvordan skal folkeskolen klare sig igennem? I dette magasin har vi talt med en række mennesker, som har holdninger og ideer til folkeskolens fremtid.

Du kan blandt andet læse et interview med Professor Steen Hildebrandt, der ser i krystalkuglen og forudser en kompleks skoleledelse. Du kan høre om et nyt forskningsprojekt af Simon Dennehy, irsk ergonomieksperter, der mener, at det er en katastrofe, som børn sidder i skolen i dag og som derfor har udviklet et helt nyt skolemøbelprincip.

Du kan blive klogere på fremtidens didaktik - Cooperative Learning, truslen fra Kina og få svar på, hvorfor nogle elever bruger tid på at lave åndedrætsøvelser i stedet for regnestykker.

Vi håber, at du bliver udfordret, fascineret eller inspireret, når du bladrer igennem dette magasin.

Magasinet er produceret af møbelproducenten Labofa, der gerne vil i dialog med skoleledere om læringsrum i fremtidens skole.

God læselyst
Idébanden

Kolofon:
Tekst: www.idebanden.dk
Layout & illustrationer: www.hansthyge.dk
Producent: www.labofa.dk
Dato: 22.03.2012

Smartboards er allerede forældede

Alle taler om, hvor vigtigt det er at indføre teknologi i skolerne. Men hvad betyder det? Vi tog en snak med teknologiekspert Preben Mejer fra InnovationLab om, hvordan fremtiden kan tænkes at forme sig på den teknologiske front for folkeskolen.

Hvad skal vores skoler fokusere på, hvis de vil ruste eleverne til at navigere i en verden med stadig mere teknologi?
Hvis jeg sad som skoleleder ville jeg fokusere på båndbredden og adgangen til internettet. Jeg ville også sørge for, at vi bevægede os væk fra de statiske undervisningsmaterialer som bøger og hen mod de dynamiske, som findes på nettet. Det er også en interessant tendens, hvordan gamer paradigmet vinder udbredelse. Leg og læring bliver koblet sammen, så undervisningen bruger principperne fra spiludvikling til at engagere eleverne.

Hvad ser du som det næste store teknologiske spring, som skolerne bliver nødt til at forholde sig til?

Det bliver svært at overgå det spring, som skete med internettet, men nettets fortsatte udvikling bliver spændende at følge. Af nye ting tror jeg, at vi kommer til at se mere og mere til teknologi, der kan genskabe fysiske modeller og arbejde med modellerne i 3D. Allerede nu kan man få 3D printere og 3D skærme med tilhørende briller. Al den 3D teknologi vil være forbrugerelektronik om 5 år. Det bliver en visualisering og fysiskgørelse af tingene. Det betyder også, at vi ikke vil være bundet til klasselokalerne på samme måde som i dag. Det giver en opblødning af skolerne og deres rum, når eleverne bliver mindre låst til det fysiske klasselokale – derfor vil fremtiden også være mere projektorienteret.

Hvilke andre typer af teknologi tror du, skolerne kommer til at tage ind?

Jeg tror, at vi i fremtiden kommer til at have forskellige typer af computere med hver deres skærmformat, som eleverne uden besvær vil skifte imellem. Din smartphone vil samle data ind, indeholde små programmer og bruges som den, der bygger bro. Så vil der være A4 formatet i form af en letvægts pc, som også kan anvendes som tablet computer. Og endelig vil der være storformatet. Priserne falder hele tiden, og det vil øge mængden af skærme rundt omkring. Det betyder også, at jeg kan arbejde med mine data på tværs af disse formater. Jeg kan vandre med mine opgaver imellem skærme og ikke være låst til en maskine. Når jeg står ved tavlen, vil min smartphone kunne smide min fremlæggelse på storskærmen.

Bliver det ikke et stort arbejde at indføre?

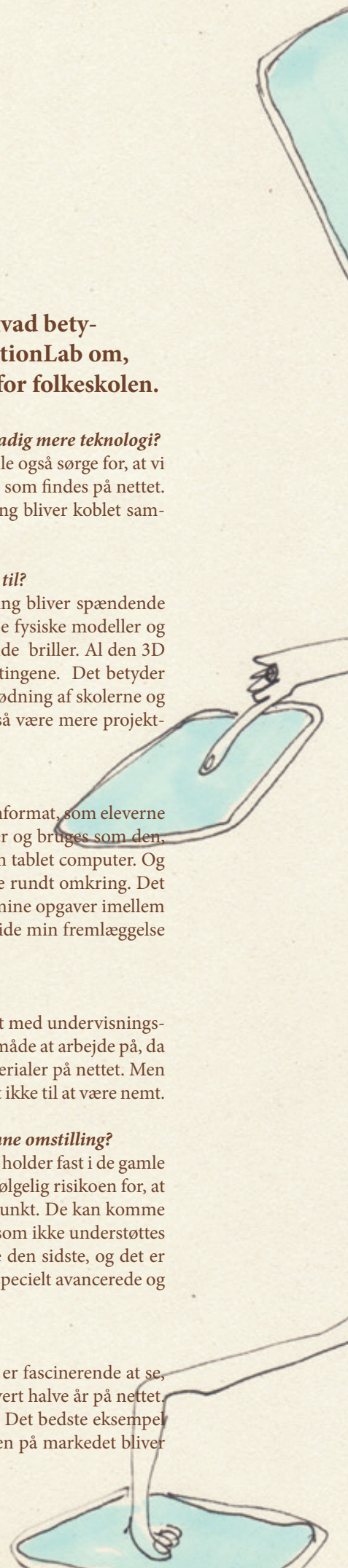
Både ja og nej. En stor del kommer udefra. Materialet bliver mere dynamisk og portal-orienteret med undervisningsmateriale tilgængeligt for lærere og elever. Den største udfordring ligger i at vænne sig til denne måde at arbejde på, da det baserer sig på nye principper. Læreren får mulighed for at hente utrolig meget viden og materialer på nettet. Men sidder man som lærer eller skole fast i de gamle, traditionelle metoder og materialer, kommer det ikke til at være nemt.

Hvis materialerne og erfaringer ligger klar på nettet, kan skolerne så undgå at lykkes med denne omstilling?

Hvis de ikke sørger for at opdatere deres infrastruktur og kigge på undervisningsmaterialet, men holder fast i de gamle strukturer, vil skolen blive hægtet af. De unge mennesker vil ønske disse nye ting, og der er selvfølgelig risikoen for, at nogle lærere ikke kan omstille sig. Det er også vigtigt, at skolerne investerer på det rigtige tidspunkt. De kan komme til at købe lige tidligt nok, hvor det bliver for dyrt. Eller de kan komme til at købe en teknologi, som ikke understøttes ordentligt. Fx investerer nogle skoler i iPads, men iPad'en er bare den første tablet. Det er ikke den sidste, og det er ikke den bedste. Jeg mener også, at Smartboards er et overgangsfænomen. Smartboards er ikke specielt avancerede og hører faktisk fortiden til.

Hvad har overrasket dig mest ved den teknologiske udvikling?

Det har været lidt overraskende, at internettet blev hverdagsje fra det ene år til det næste. Det er fascinerende at se, hvor hurtigt ny teknologi slår igennem. Det trådløse er vokset enormt, og trafikken fordobles hvert halve år på nettet. Når der kommer noget teknologi, som fænger, går det eddermame hurtigt med at slå igennem. Det bedste eksempel er måske iPads, som over et par måneder slog igennem, og det fascinerer mig, at indføringstiden på markedet bliver stadigt kortere. Det er en virkelighed, som skolerne skal forholde sig til.

“ Priserne falder hele tiden, og det vil øge mængden af skærme rundt omkring. Det betyder også, at jeg kan arbejde med mine data på tværs af disse formater. Jeg kan vandre med mine opgaver imellem skærme og ikke være låst til en maskine. Når jeg står ved tavlen, vil min smartphone kunne smide min fremlæggelse på storskærmen. ”

Ledere skal professionalisere teamsamarbejdet

Lederne må gå forrest for at fremme en professionel kultur, der har fokus på læring. Mange teammøder giver en stærk familiekultur, ønsket om konsensus og et fokus på praktisk organisering medfører, at diskussioner om elevernes læring kommer til at mangle. Men det bør være legitimt for lærere at stille kritiske spørgsmål på teammøder, siger forsker fra Professionshøjskolen UCC, Lise Tingleff Nielsen.

”Nå, hvor ser det hyggeligt ud. Får I lavet noget?” En skoleleder stikker hovedet ind ad døren til et teammøde og anerkender med sine ord, at teamet er i gang med sit arbejde. Men udover at anerkende, at der bliver lavet noget, anerkender lederen også, at det er hyggeligt.

Måske skulle lederen i stedet have sagt; “Hvad har i gang i”? “Hvilke didaktiske metoder drøfter I”? “Har I fundet på en ny tilgang til læring i dag”?

Teamsamarbejdet har udviklet en særlig kulturel dynamik, der minder om en familie. Det er hyggeligt. Kaffe og hjemmebagt kage er linet op på bordet. Samtidig hersker der en funktionalitetslogik, der handler om at organisere og få tingene til at fungere. 3.B skal i Zoo; Hvor mange kommer med? Hvem bestiller billetter? Hvornår skal de med bussen derud? Ulempen er, at familiekulturen og funktionalitetslogikken ofte ekskluderer elevernes læring som objekt fra teamsamarbejdet.

Spørgsmål som - hvad skal eleverne lære, og hvordan skal de lære det - ryger i baggrunden.

Sådan konkluderede Lise Tingleff Nielsen fra Professionshøjskolen UCC på en konference i januar om ledelse af læringsmiljøer arrangeret af Skoleledereforeningen. Hun har undersøgt teamsamarbejde i folkeskoler i sit forskningsprojekt.

- Det gode i teamsamarbejdets struktur og kultur er

blevet så stærkt, at det også er blevet en svaghed. Det kammer over, når arbejdet med elevernes læring ikke inkluderes, men i stedet bliver en eksklusionsmekanisme. Det gør mange lærere sårbare overfor den faglige dialog. Ofte undgås kritiske spørgsmål for at holde konsensus. Og det betyder, at man som lærer enten må tilpasse sig eller forsvinde, fortæller Lise Tingleff Nielsen, der har været optaget af at undersøge, hvorfor teammøder fungerer, som de gør.

FAMILIEKULTUREN I TEAMMØDER

En familiekultur med kaffe og kage har en masse indbyggede koder for samvær, hvor ikke alting kan siges højt eller diskuteres. Familiekulturen er stærk, fordi lærerne får et stærkt tilhørssted, får sparring og aftaler et fælles fodslag. Men familiekulturen gør

det sværere at stille kritiske spørgsmål til en kollega, der lige har stukket dig en hjemmebagt kage og fortalt om børnene derhjemme.

- Når der sættes spørgsmål ved gældende praksis, kan det ofte opfattes, som om man siger: ”Du kan ikke lide mig.” Det bliver tolket langt stærkere i familiekulturen. Man køber blomster og gaver til fødselsdage, hører om hinandens børn, man er inde i intime sager. Derfor kan det let opfattes som personlig kritik, når der stilles kritiske spørgsmål, forklarer Lise Tingleff Nielsen.

DINE LÆRERE ER PROFESSIONELLE

Dialogen bliver af og til ubehagelig, når der er en konflikt mellem undervisningens funktionalitet og elevernes læring i teamsamarbejde. Men familiekulturen har det bedst med konsensus. Og undervisningens funktionalitet vinder ofte over elevernes læring.

Lederne er - uden at de ved det - med til at genskabe den funktionalitetslogik ved at anerkende den. Praksis er selvforstærkende. Ledere er også tit rekrutteret indefra, kender kulturen og vil også gerne anerkendes.

- Hvis lederen vil fremme noget andet fx mere fokus på elevers læring, så kræver det en hel anden kultur, hvor man opfatter lærerne som professionelle og giver dem rammer, som andre medarbejdere vil forlange fx et fysisk mødelokale, computerarbejdspladser og etablerer møder på en professionel måde, siger hun.

Skolerne understøtter familiekulturen og funktionalitetslogikken i indretningen af skolen. Lærerværelser med sofahjørner understøtter den form for samvær, som ”familien” har.

Skolesystemet understøtter funktionalitet fx ved klokker, der ringer, tidsplaner, skemaer, afrapportering, nøgletal for fravær, kvalitetsrapport etc.

- Der er ikke noget, der nødvendigvis understøtter fokus på arbejdet med læring. Derfor kræver det et større fokus på det og tid til det. Det betyder også, at lederne må være bevidste om, hvad der anerkendes og møder lærerne på en professionel måde.

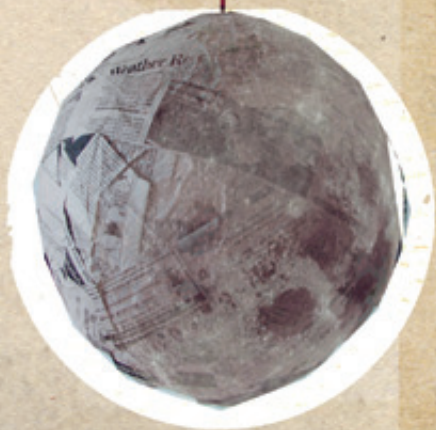
GIV PLADS TIL KRITISKE SPØRGSMÅL

Den enkelte lærer kan ikke ændre kulturen selv. Ledelsen må på banen, hvis en skole vil ændre en kultur ex kulturen i et teamsamarbejde.

- Kultur er så utrolig stærk, fordi vi ikke kan mærke den, når vi er en del af den. Hvis der skal brydes med familiestrukturen, skal der ske en positiv fokusering på noget andet. Der skal ske et skifte i kulturen. Lederne skal insistere på at skabe rum til at anerkende en anden dynamik.

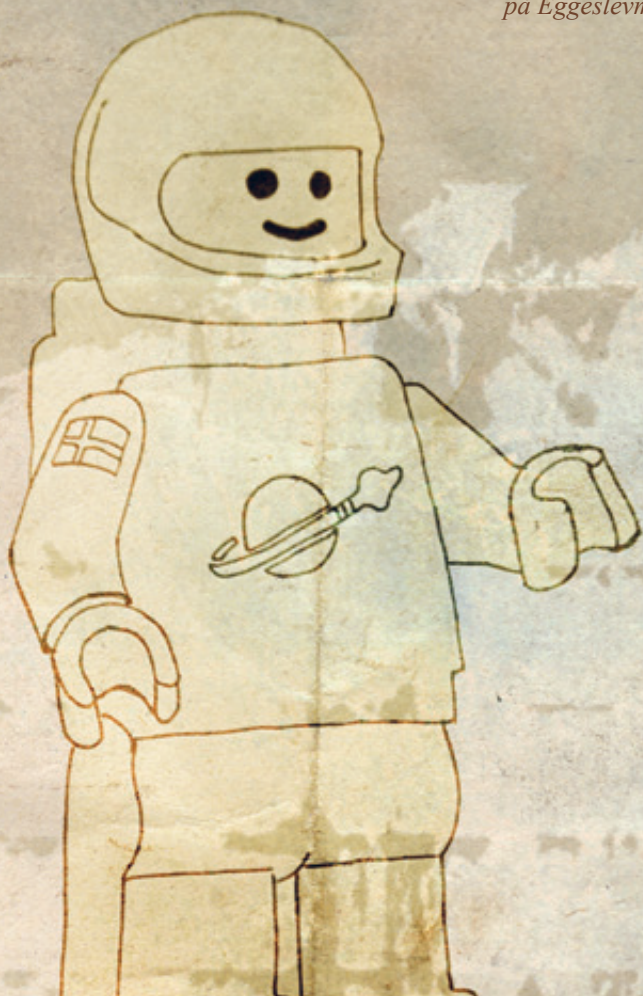
En professionel opmærksomhed på elevers læring skal have optimal plads, siger Lise Tingleff Nielsen. Hun foreslår, at ledelsen kan fremme fokus på læring ved praksisnær efteruddannelse, teamsamtaler, fremhævelse af gode eksempler og evt. samarbejde med faglige konsulenter. Der findes ikke nogle nemme løsninger på at ændre en kultur.

- Teamsamarbejdet bør ikke opleves som en hæmsko for de lærere, der vil udvikle didaktik og diskutere elevers læring. Jeg har fået breve fra lærere, som takker mig for at have beskrevet dynamikkerne i teammøderne, fordi det er sådan, de har følt det. Men de har ikke været i stand til at sætte ord på. Ledelsen er nødt til at hjælpe de lærere med at gøre det legitimt at stille de kritiske spørgsmål, siger Lise Tingleff Nielsen.

“ Du skal ikke være verdensmester. Du skal bare ville det. Så rykker det! ”

*Marianne Katborg,
lærer på sportslinjen
på Eggeslevmagle Skole.*

4

FREMTIDENS FOLKESKOLE SKRIVER ELEVER PÅ VENTELISTE

Eggeslevmagle Skole i Skælskør har succes med at tiltrække 7. klasses elever til linjeklasser og fastholde deres motivation og lyst til læring. International linje, sportlinje og sciencelinje er et bud på fremtidens folkeskole. Virksomheder og klubber skal inspirere elever til mere innovation, internationalisering og sport.

Hvad vil du sige til at have venteliste til klasserne i overbygningen på din skole?

På Eggeslevmagle Skole står eleverne i kø for at komme ind på skolens linjeklasser. Eleverne har siden 2009 kunnet ansøge om plads i international linje, og i dag skal eleverne i 6. klasse ansøge om at gå på International linje, Science/IT linje og Sportslinjen i 7. klasse. På den måde skal de træffe et aktivt valg om, hvad de gerne vil. Og det, de efterstræber, skal de kæmpe for. Det er ikke bare en selvfølge at gå videre i 7. klasse. Der er kamp om pladserne på linjeklasserne, hvor man får besøg af kendte, professionelle rollemodeller, og hvor læringen foregår ud fra temaer, som eleverne er interesserede i. Det er så attraktivt, at skolen har venteliste til nogle af klasserne.

- Det har vist sig, at fordi eleverne selv skal skabe et aktivt valg, så bliver eleverne mere motiverede og får ny lyst til læring i overbygningen. Vi vil gerne være på forkant med udviklingen. Og vi vil gerne prøve noget nyt og udvikle skolen. Som skole vil vi gerne have den profil, at vi er et innovativt sted og anderledes end en almindelig folkeskole. Det, synes jeg, er lykkedes med linjerne. Vi får meget anerkendelse for vores arbejde. Det rører mig, siger skoleinspektør på Eggeslevmagle Skole John Larsen. Eleverne i linjeklasserne har færre sygedage, mindre fravær og få er flyttet fra skolen. Det aktive tilvalg har givet mere vilje til at gå i skole.

GOURMETMAD, ZUMBA OG VÆKSTKURVER

Linjeklasserne har tre undervisningstimer mere, end folkeskoleloven foreskriver. Eleverne forventes at bruge tid på lektier hver dag, og der er højere mål for, hvad klasserne skal lære. Hver tirsdag og torsdag har eleverne sammenlagt 13 timer til linjefag. Det gør det særligt fleksibelt for lærerne at have fokus på deres linje og fordybe sig i temaer eller få parter udefra til at undervise på skolen. Fx havde sportslinjen syv timers håndbold forleden med seks instruktører fra den lokale håndboldklub Frem-83 Skælskør.

Det særlige, linjer kan, er at tage udgangspunkt i elevernes interesser og få læring til at hænge sammen med det felt. Eleverne kan fordybe sig i en linje, som de selv har valgt. Sportslinjen kan i matematik tage udgangspunkt i at måle muskler og lave vækstkurver. Læreren tager et tema op i engelsk som amerikansk sport, og samtidig spiller klassen amerikansk fodbold i idrætstimerne. En dag lavede eleverne gourmetmad med en lokal kok, der er far til en dreng i scienceklassen. De har været til zumba, sejlet optimistjolle, dyrket kampsport og spillet ultimate.

- Eleverne bliver introduceret til en mangfoldighed af sport, sund livsstil og ernæring på sportslinjen. Udover at leve op til de faglige krav i folkeskoleloven, så er dannelse et særligt aspekt for os. Eleverne kommer til at kende deres krop, oplever hvad de magter, hvad der er sundhedsfremmende, hvordan

de indgår i hold og sociale relationer, og de lærer, hvordan de kan tage vare på sig selv, siger Marianne Katborg, der er underviser på sportslinjen i 7. klasse i biologi, idræt og hjemkundskab.

DANSKER I RUMMET ER ROLLEMODEL

Det er skolens mål, at alle elever skal have en uddannelse og et indblik i erhvervslivet. Eggeslevmagle Skole er den eneste folkeskole i Danmark, der har indgået et samarbejde med internationale virksomheder og sportsforeninger om udviklingen af folkeskolen.

Rollemodeller spiller en vigtig rolle på alle tre linjer. Sportsstjerner, forskere, folk fra internationale virksomheder og Per Wimmer, der forventes at blive den første dansker i rummet, kommer på skolen og giver eleverne et indblik i deres arbejde.

- Det handler om identifikation. At eleverne får mulighed for at se nogle rollemodeller og tænke – wauw, det vil jeg også gøre! siger John Larsen.

Det har ikke været helt problemfrit at skabe linjerne. Nogle lærere og forældre var skeptiske i starten.

Nogle frygtede, at det ville blive for specialiseret, andre, at der ville være elever, som ikke kunne rummes. Den frygt er blevet manet i jorden.

- Der er plads til de ”skæve” elever. Der er plads til at være anderledes. Og der er plads til, at man kan gøre noget andet end tæve teori og arbejde med den boglige form hele tiden. Alle kan finde en identitet her og kan rummes, fordi vi har fokus på, at læring også handler om sociale relationer og om at give rum til alle. Og fordi linjerne appellerer så bredt, at alle kan finde et sted at føle sig hjemme, siger Marianne Katborg. Særligt sportslinjen har flere af de mere ”skæve” børn; usikre børn, stille børn, medicinerede børn og børn med læsevanskeligheder.

1500 MENNESKER SKAL OVERBEVISES

Det, erhvervslivet efterspørger, er ifølge skoleinspektøren bedre engelsk, innovation og resultater indenfor science. Det har han imødekommet med linjerne som et bud på fremtidens skole.

Han har ikke enerådigt truffet beslutningen, men har haft alle interessenter i spil i en demokratisk proces. Det var en rundspørge blandt elever, der resulterede i de tre linjer.

- Det tager tid at udvikle kvalitet. Skolen er del af et demokrati, og det tager tid at involvere alle parter som forældre, elever, personale og overbevise alle om, at det er en god ide og en fornuftig forandring. Det er vel 1500 mennesker, der skal informeres og påvirkes. Alle skal tro på det, og særligt i den indledende fase er det krævende at få folk med på ideen, fortæller John Larsen.

Det har krævet tusindvis af arbejdstimer at udvikle linjerne.

ENGELSK ER BARE DET BEDSTE

I 6. klasse ansøgte Line Broszka om at gå på den Internationale linje på Eggeslevmagle Skole. Der var mange ansøgere og kun 30 pladser i klassen. Skolen arrangerede derfor en lodtrækning om pladserne. Line Broszka var en af de heldige, der kom ind på den internationale linje, mens 17 andre ansøgere endte på venteliste. Hun var meget glad. Hun valgte linjen, fordi mange fag foregår på engelsk.

”At tale engelsk er bare det bedste. Det gør timerne mere udfordrende og sætter store krav til os. Det var svært i starten, men nu har vi vænnet os til det. Det er klart, at vi bliver bedre end de andre klasser til engelsk, fordi vi skal kunne begreberne på engelsk fx i kemi og fysik. Nogle gange kan jeg godt tænke ”Ej, hvad er det nu, det hedder på dansk?” fortæller Line Broszka, der går i 8.1 på den internationale linje.

Hun laver lektier i mindst to timer om dagen og er meget målrettet:

”Jeg vil bruge sproget. Jeg vil gerne være korrespondent eller journalist og arbejde i udlandet. Jeg er sikker på, at jeg kan få meget ud af den internationale linje i fremtiden.”

Med en dispensation fra Undervisningsministeriet er det muligt for Eggeslevmagle Skole at lave den internationale linje med fokus på globale forhold og sprog, hvor engelsk, biologi, fysik/kemi, geografi og matematik foregår på engelsk.

“ Learn to fail or
you will fail to learn. ”

*Anne Kirketerp, faglig leder,
Center for Entreprenørskab.*

FAKTA

Fremtidens skoler med linjer fra 7. klasse

- * International linje, Sportslinjen og Science/IT linje kan vælges fra 7. klasse og fortsætter til 9. klasse.
- * Skolens Rejsehold og DI anbefaler linjer fra 7.-9. klasse. Skolen oplever en skoletræthed omkring 7. klasse, derfor sætter de linjerne ind i 7. klasse.
- * Skolen samarbejder som den eneste danske folkeskole med internationale virksomheder som Siemens, Novozymes, Haldor Topsøe m.fl. og lokale virksomheder og foreninger.
- * Eggeslevmagle Skole ligger i Skælskør i Slagelse kommune. Skolen har 730 elever fordelt på 31 klasser og ca. 100 medarbejdere.

FAKTA

Foretagsomhed

Foretagsomhed er en persons evne til at omsætte tanker til forandrende handlinger, som har værdi for andre. Foretagsomhed som læringsmål udvikles og dyrkes ved:

1. Succesoplevelser
2. At tage udgangspunkt i midler som fx eget netværk
3. Selvindsigt og refleksion
4. Modet til at fejle
5. At ændre vaner
6. At have rollemodeller
7. At have foretagsomhed som læringsmål

FRIHED
UNDER
ANSVAR

KÆFT
TRIT OG
RETNING

6

NÅR KINA KOMMER PÅ BESØG

Med over 1,3 milliarder indbyggere og en kultur bygget på andre værdier, er Kina meget forskellig fra Danmark. Men i stedet for at lade os overvælde af kinesernes antal og flittighed, kan vi gennem udveksling lære noget om en fremmed kultur og i sidste ende om os selv.

Forestil dig en kinesisk pige stopfuld af fakta på en seng i Danmark, som sidder og venter. Venter på, at der skal komme nogen og fortælle hende, hvornår hun må gå til morgenmad. Pigen går normalt på Jin Cai Secondary School i den rige del af Shanghai, men er på besøg hos en dansk klasse med mindre vægt på terperi og disciplin, end hun er vant til. Hvad kan to så forskellige kulturer som dansk og kinesisk lære af hinanden?

DE INTERKULTURELLE KOMPETENCER

På Parkvejskolen i Rudersdal Kommune ønsker man at svare på dette spørgsmål ved at udvikle elevernes interkulturelle kompetencer. Skolen vil gerne brande sig som en skole med fokus på internationalisering. Lærer Benita Muhlig Larsen meldte sig som koordinator, da der skulle arrangeres udveksling med en kinesisk klasse fra Shanghai. Det blev en skelsættende uge for hendes danske 6. klasses elever.

- Det har været en øjenåbner for eleverne, og de er virkelig vokset med opgaven. De har fået troen på sig selv gennem fx at klare at tale engelsk og kommunikere med kineserne. Og her et halvt års tid efter, kan de stadig finde på at sige: "Nu skal vi heller ikke klage," når de tænker på, hvor godt de har det her i Danmark hvad angår lektier, disciplin og så videre. For Benita Larsen er de interkulturelle kompetencer meget vigtige, men også meget undervurderede. Det handler om at have modet til at møde mennesker, som er anderledes og sætte sig i deres sted for på den måde at se sig selv i et nyt lys. Og både danskere og kinesere fik rig lejlighed til at opleve en anden kultur. De kinesiske elever, som var vant til enkeltmandsborde og 10 timers skole og lektier om dagen, prøvede en uge med bla. Cooperative Learning og dialog med læreren i øjenhøjde.

- Det kom som et chok for dem, at de kunne have diskussioner med mig som lærer. Faktuelt skarpe og disciplinerede som de var, var de simpelthen ikke vant til at blive spurgt, hørt og indgå i samtale. På et tidspunkt sad eleverne i grupper og skulle finde forskelle mellem Danmark og Kina. Og hver gang de kinesiske elever skulle forholde sig kritisk til deres eget system, kiggede de lige en gang over på læreren og viceinspektøren fra deres skole, fortæller Benita Larsen og fortsætter med et smil:

- Men de turde godt og var meget begejstrerede for den undervisningsform.

EN VERDEN TIL FORSKEL

De kinesiske elever blev fulgt til Danmark af en lærer og vi-

ceinspektøren fra deres skole. Begge var meget interesserede i danske metoder, men havde også mange spørgsmål om, hvordan børnene skulle testes.

- Kineserne er vanvittig dygtige til tests. Men den virkelige udfordring ligger i at lære, ikke i at tage tests. Derfor skal vi have innovativ undervisning, og det er mit indtryk, at kineserne er meget åbne for at høre, hvad vi gør, siger Benita Larsen og kommer med et billede på, hvor vigtig uddannelse er for kineserne:

- De kinesiske forældre vil gøre alt for, at deres børn skal få en god uddannelse, fx sender de dem herop på en meget lang rejse med en lærer, som de ikke havde haft før. På et tidspunkt blev jeg ringet op af en dansk værtsfamilie, som fortalte, at 'deres' kinesiske pige virkede ked af det. Men da jeg ringede til den kinesiske lærer, slog han det hen. Hovedformålet var, at de skulle lære, og så var det ikke så vigtigt, om de var glade eller kedede af det.

UBRUGELIG EKSPERTVIDEN

Men skal vi i Danmark gøre som kineserne for at styrke de danske elevers faglighed, viden og evner til at klare sig godt, når de testes? Ifølge Benita Larsen afhænger svaret på det spørgsmål af, hvad man mener, folkeskolens opgave er: At skabe rammer for nysgerrighed, kreativitet, samarbejde og fleksibilitet eller at skabe individer, der er ekstremt dygtige rent fagligt.

- Jeg mener, det er en balance, men vores kultur er så markant anderledes end den kinesiske, og den danske skole har langt større fokus på også at udvikle de sociale kompetencer. I sidste ende handler det vel også om, at vi skal gøre de unge klar til et arbejdsmarked, hvor man har stor fokus på, at de kan bidrage selvstændigt. At kunne "tænke udenfor boksen" er i dag langt vigtigere end høje tal på et karakterblad, siger Benita Larsen.

- Ekspertviden er ubrugelig, hvis ikke den indgår i sociale sammenhænge. De kinesiske elever var ikke super kreative, for de var vant til kun at gøre, hvad de blev bedt om. Jeg mener, at virksomheder er ude efter nysgerrige ansatte, som kan samarbejde. Fx var der nogle af eleverne, som fortalte mig, at det var lidt underligt om morgenen, når deres kinesiske gæster stod op – de blev bare siddende på sengen. Det var først, når de fik at vide, de skulle komme og spise morgenmad, at de gjorde det. Det er lidt svært at arbejde med på en arbejdsplads. Det kreative og innovative havde kineserne meget svært ved.

“ Børn kommer til at leve i en mere kompleks og modsigelsesfyldt verden. Der bliver behov for skoleledere med en stor evne til helhedsforståelse og med evne til at træffe beslutninger i paradoksale og hurtigt skiftende situationer. Lederne må derfor have nogle klare billeder af, hvad det er for en fremtid, vi kommer til at leve i. ”

7

GIV PLADS TIL EN LEDER DER IKKE ER SOM DIG

Steen Hildebrandt kigger i krystalkuglen og ser de tendenser, der vil præge fremtidens folkeskole og dens ledelse. Ledere må arbejde i teams for at imødekomme de mange lederroller, som fremtidens skole kræver. Skolen bliver nødt til at hjælpe børn i deres eksistentielle udvikling, og politikerne må reformere folkeskoleloven væsentligt.

Hvor mange kontorstole er der plads til på dit kontor? Du er nødt til at gøre plads til et par stykker mere, for i fremtiden vil de færreste skoleledere kunne mestre lederrollerne alene.

En flygtig, stærkt forandret verden vil kræve skoleledelser, der kan arbejde i lederteams og skabe helheds-tænkning. Det vil stille høje krav til skolelederne. Ifølge Steen Hildebrandt skal skolelederne nemlig både være meget fokuseret på resultater og produktivitet - det som politikere på kort sigt er interesseret i. Samtidig skal lederne have fokus på strategi og skolens værdier og for det tredje menneskesynet og udviklingen af børn og mennesker.

- Denne treklang kan en leder sjældent mestre alene, og derfor vil det være nødvendigt med teamledelse, som adskiller sig fra afdelingsledelse ved at være helhedsorienteret frem for uddelegeret i afdelinger. Ledelsen skal være en flerhed af personer, siger Steen Hildebrandt, professor i organisations- og ledelsesteori på Institut for Marketing og Organisation i Aarhus.

- Børn kommer til at leve i en stadig mere kompleks og modsigelsesfyldt verden. Der bliver behov for skoleledere med en stor evne til helhedsforståelse og med evne til at træffe beslutninger i paradoksale og hurtigt skiftende situationer. Lederne må derfor have nogle klare billeder af, hvad det er for en fremtid, vi kommer til at leve i. Du kan ikke være skoleleder uden en brændende interesse - selvfølgelig for børn - men også for fremtiden, forklarer Steen Hildebrandt.

FOKUS PÅ BØRNS EKSISTENTIELLE UDVIKLING

Når Steen Hildebrandt ser i krystalkuglen ser han bl.a. fire tendenser i folkeskolen:

- Internationalisering
- Innovation
- Helhedsskoler
- Naturskoler

Fremtidens skole handler om at se på børn i den samfundsudvikling, der sker.

Ifølge Steen Hildebrandt bliver det nødvendigt, at skolen også hjælper eleverne med en eksistentiel dannelse og udvikling.

- Der er et betydeligt behov for, at skolen ændrer rolle fra kun at være en kundskabsskole til også at være en skole, der hjælper børn med deres eksistentielle udvikling. Alt for mange børn og unge er ifølge familierapeut Jesper Juul "ude af sig selv". Mange børn og unge har ikke en særlig veludviklet fornemmelse for og respekt for deres egen krop og oplever stor forvirring og rodløshed. Det skaber uro i børn, i klassen og medvirker til at unge fx skærer i sig selv. Skolen skal interessere sig for disse sider af børns og unges udvikling, siger Steen Hildebrandt.

Dans, kropsøvelser, massage, meditation, stilhed, ro, fordybelse, nærvær og refleksion er måder, elever kan komme til at mærke sig selv på.

Den samfundsmæssige udvikling med travlhed, stress i hjem og samfund, medier, it, teknologi, 30 eller endnu flere tv-kanaler og tændte computere giver ofte en enorm uro i hjemmene, som naturligvis forplanter sig til børn og mærkes imellem børn. De voksnes forvirring og stress smitter af på børnene.

- Der er mange gode ting i den moderne teknologi, men nogle ting bidrager også til, at børn bliver totalt

urolige og totalt forvirrede. Det er ødelæggende, når børn er ude af sig selv og ikke er tilstede i egen krop. Så kan man vælge at medicinere børnene for at få dem til at sidde stille. Det gør man nogle steder. Men det er naturligvis en syg udvikling. Vi må gøre noget andet og skabe miljøer og rum, hvor børn kan mærke sig selv, deres åndedræt og hinanden. Hjemmet har et stort ansvar her, men hvis hjemmene ikke tager sig af det, så må skolen gøre det, siger han.

LEDERE UDFORDRES I ROLLEN SOM COACH

I hans bud på fremtidens skole ser han en skoleleder, der vil sætte rammer og skabe miljøer, der er involverende, interessante og givende at være i både for voksne og børn. Lederen vil være en faglig markant og respekteret person, som helliger sig rollen som leder, og derved ikke har undervisning og direkte kontakt til børn, men har en rodfæstet kærlighed til børn. De ansatte er forbindelsen til børnene. Lederen vil ikke være direkte børneleder, men vil have fokus på børnene igennem medarbejderne.

Steen Hildebrandt forudser, at skolelederne i fremtiden vil komme til at lede skoler, der består af en mangfoldig stab af medarbejdere, der ikke kun er lærere, men også andre fagpersoner, flere forældre, virksomhedsfolk og gæster fra andre miljøer og lande.

Den fysiske skole vil ændre karakter. Fra at være det rene klasseværelse bygges der rammer om samvær, dialog og aktiviteter, som ikke kun foregår i klasseværelset. Der vil være flere aktiviteter ud af huset og være mere dialog med verden uden for skolen.

Læring er kerneopgaven, og derfor må man som leder være åben overfor nye metoder og ideer om, hvad læring er.

Det vil blive en udfordring for nogle ledertyper at være facilitator og coache underviserne i deres udvikling. Men den rolle vil blive essentiel for udviklingen af læringsmiljøet. Den kompetence skal være til stede i lederteamet, mener han.

OPRÅB TIL POLITIKERE

Politikerne bør hjælpe skolerne til at uddanne børn til videnssamfundet frem for at hænge fast i en forældet skoleform, der uddanner børn til et industrisamfund, som ikke længere findes.

- Vi skal have udviklet en vision for det danske videnssamfund, som skal danne grundlaget for en revision, måske en revolution af den danske folkeskole. Verden lider under kortsigtet, materiel vækst og kortsigtet gevinst, frem for vækst i livskvalitet, egoisme frem for medansvar for helheden, siger Steen Hildebrandt.

Slip skolen fri! Har han før ytret.

- Folketinget halter bagefter og er stækket i dets evne til at gribe fremtiden og omsætte visioner til konkret lovgivning. Partierne holder hinanden fast, fordi der er en lang tradition for, at folkeskolelovgivningen baseres på brede forlig, og forligene bliver blege og forsigtige. I mange skoler og byråd – tror jeg – er der parathed til mere, siger han.

En fare ved at give skolerne mere frihed kan være, at en snæversynet kommune gennemfører alt for store besparelser på skoleområdet, så skolen kommer i baggear. Men den risiko skal ifølge Steen Hildebrandt accepteres for at få den kommunale og lokale kreativitet til at blomstre og for derigennem at få nye ideer til en ny national lovgivning, hvor skolerne sættes fri til at tænke kreative nye tanker og lave nye forsøg, som mange skoler har lyst til. For han ser, at der er stor lyst til og trang til at eksperimentere på nogle skoler, som en bureaukrat ofte vil prøve at få snor i og få bremset.

Folkeskoleloven, bekendtgørelser og eksamenspligt giver grænser for, hvad skolerne reelt kan gøre.

Der er en tilbøjelighed til, at skolerne og kommunalbestyrelserne ensidigt forlanger gode karakterer, fordi det er det, som de bliver bedømt på. Men han er ikke vild med den måde, tal, karakterer og test bliver brugt på.

- Vi byder ét tal at sammenfatte hele mennesker – men man får, hvad man måler. Siger tal noget om børns muligheder for at tage vare på sig selv, naturen og deres medmennesker i en fremtid, der byder på stor tumult, og som meget sandsynligt vil stille børn overfor nye typer af opgaver og problemer, som deres forældre og bedsteforældre ikke har været blot i nærheden af at blive konfronteret med?, spørger han. Skolen er nødt til at få lov til at møde fremtiden mere åbent og eksperimenterende, end den eksisterende lovgivning giver mulighed for.

- Min fornemmelse er, at der sker ganske mange ting i skolen i dag i forhold til innovation, kreativitet, helhedsskoler og skovskoler. Mange steder har du lærere, der er voldsomt engagerede og optagede af deres arbejde. Mange føler sig bare stækkede i at handle. Fra politisk side er man nødt til at vise tillid til at give noget frihed til at forløse de ideer, der ligger i skolerne. Jeg håber, at børne- og undervisningsminister Christine Antorini kan være med til det.

FAKTA

Steen Hildebrandt, ph.d., er professor i organisations- og ledelsesteori på Institut for Marketing og Organisation, Aarhus Universitet.

Har været formand for den evalueringsgruppe under Danmarks Evalueringsinstitut, der i 2006 gennemførte en evaluering af ledelse i folkeskolen og har siden været interesseret i skoleledelse og folkeskolens udvikling.

Sidder i et advisory board for "Skolen i bevægelse" i Vejle kommune, der vil skabe innovation i folkeskolen. Er desuden medlem af et advisory board på N.J. Fjords Gades skole i Århus og Frederiksberg ny Skole.

Han er forfatter og medforfatter til adskillige bøger om ledelse.

I februar udkom bogen "Empati, det der holder verden sammen", som han er medforfatter til på forlaget Rosinante. For et par år siden udgav han sammen med professor Per Fibæk Laursen bogen: "Når klokken ringer ud. Et opgør med industrisamfundets skole" (Gyldendal) og til april udkommer: "Børnene er det vigtigste. Samfundet, skolen og barnet" på Turbineforlaget i Aarhus.

SLIP SKOLEN FRI
SLIP SKOLEN FRI
SLIP SKOLEN FRI
SLIP SKOLEN FRI

MINDFULNESS

FAKTA

MIND - HVAD - FOR - NOGET

Mindfulness er en særlig form for opmærksomhed. Det handler om at vende blikket indad og fokusere på nuet. De tanker, erfaringer og erkendelser, der dukker op skal anerkendes, som de er.

Man kan arbejde med mindfulness gennem både fysiske og mentale øvelser.

Den moderne forståelse af mindfulness opstod i 1979 som et behandlingstilbud til kronisk syge. Fænomenet er inspireret af buddhismen, der har omkring 2500 år på bagen.

Forskere fra University of Massachusetts Medical School har bl.a. fundet to fysiske gevinster ved mindfulness:

- * Det øger tykkelsen på menneskets cerebrale cortex – basen for vores kognitive funktioner.
- * Det reducerer antallet af stress-hormoner i kroppen.

9

Mentale pauser giver bedre elever

Mindfulness er det nye sort. Det har for længst indtaget erhvervslivet, og er nu også på vej ind i folkeskolen. Hvad er meningen? Hvorfor skal eleverne nu bruge tid på massage, meditation og vejtrækningsøvelser? Lektor og psykolog Anne Maj Nielsen har en forklaring.

Lektor Blomme ville sikkert korse sig, hvis han oplevede tendensen.

På flere danske folkeskoler er mindfulness ved at snige sig ind i undervisningen. Ikke mindst på Nørre-Snede Skole, hvor eleverne bruger tid på både vejtrækningsøvelser og massage. Tid, som kunne bruges til at skrive og regne. Men mindfulness er en investering, som hurtigt tjener sig ind. Det forklarer Anne Maj Nielsen, der er psykolog og lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik, DPU, Aarhus Universitet.

- Fra internationale undersøgelser ser det ud til, at mindfulness giver en stor gevinst i skolen. Det giver gladere børn, som har mere lyst til at lære. De får nemmere ved at koncentrere sig og håndtere de mange krav, der er til dem både i og uden for skolen, siger Anne Maj Nielsen.

OVERBEVISENDE RESULTATER

Hun er i gang med en undersøgelse af mindfulness i skolen. Og selv om resultaterne endnu ikke er helt på plads, er billedet positivt.

- Lærerne i undersøgelsen siger, at de oplever venligere børn, som er mere interesserede i det faglige, efter at de er begyndt at bruge mindfulness-baserede opmærksomhedsøvelser i klassen. Og når vi spørger børnene, er de også meget positive, påpeger hun og henviser blandt andet til en dreng i 6. klasse, der siger, at når han laver øvelser, bliver det nemmere at skrive pænt.

Den danske undersøgelse følger sporet fra de internationale undersøgelser. De peger på, at børn får bedre trivsel og bedre mulighed for at lære, når de bliver trænet i at vende opmærksomheden indad.

På en skole i et socialt belastet område i USA faldt fraværet således, da skolen satte mindfulness på skemaet.

Og eleverne klarede sig markant bedre fagligt.

Samme toner lyder fra Valhallaskolen i Oskarshamn, der som et forsøg har arbejdet med systematiske meditationsøvelser i undervisningen. Resultaterne var så overbevisende, at skolen har gjort meditationsøvelserne obligatorisk på alle klassetrin.

SVÆRT AT FINDE RO

Forklaringen på, hvorfor mindfulness hjælper skole-

eleverne, finder Anne Maj Nielsen i det travle hverdagsliv anno 2012.

- I børns liv i dag er der mange påvirkninger og utroligt mange krav til den udadrettede opmærksomhed. De skal være meget på, og de pauser, der er, fyldes ud med Playstation, Nintendo, tv og mobiltelefoner. Helt grundlæggende kan det være svært for børn at finde ro. Og det kan give en flakkende opmærksomhed og stress, konstaterer Anne Maj Nielsen.

I mindfulness arbejder man netop med at vende opmærksomheden indad og skabe mentale pauser. Det gør, at man bliver bedre til at kontrollere den udadvendte opmærksomhed.

- Mindfulness stimulerer udviklingen af empati og evnen til at koncentrere sig om noget, der er svært. Det er selvfølgelig vigtigt i forhold til det faglige. Men det er også vigtigt i relationen til andre mennesker, at man kan håndtere og blive i en situation, selv om den er svær. Det kan fx være, hvis en kammerat er ked af det.

DET STILLER STORE KRAV TIL LÆREREN

Selv om mindfulness har vist gode resultater, er det dog ikke en didaktisk dans på roser. Det er vigtigt, at læreren træder varsomt.

- Når man laver øvelserne, mærker børn mere efter. De kan komme i kontakt med ting, der er problematiske. Det kan være alt fra forældre, som ikke er tilstrækkeligt til stede over mobning til decideret misbrug, og det er ikke egnet til et klasseforum. Hvis man bruger mindfulness i undervisningen, stiller det altså store krav til læreren om at kunne adskille tingene. Måske er der nogle elever, som ikke skal være med til at lave øvelserne, fortæller Anne Maj Nielsen.

Hun forklarer, at lærerne også har en vigtig opgave med at skabe den fornødne respekt om øvelserne. Det kan være "en sårbar situation at sidde i klassen med lukkede øjne og lave en vejtrækningsøvelse", og derfor er det afgørende, at eleverne ikke griner ad hinanden.

Undersøgelsen af mindfulness i skolen ventes afsluttet i efteråret 2012.

FOLKESKOLEN I 2022

Hvordan ser skolen ud om 10 år? På de følgende sider giver fem politiske ordførere deres bud. Svarene er meget forskellige. Hvem er du mest enig med?

Mai Henriksen MF (KF)
Børne- og Undervisningsordfører

1. Hvordan ser folkeskolen ud fysisk?

Om 10 år har vi stadig klasselokaler, men størrelserne er ikke længere givne. De varierer med døre, der kan trækkes for, så det både er muligt at undervise hele årgange og små intensive hold med en håndfuld elever. Holddeling og niveaudeling er styrende for indretningen, fordi politikerne langt om længe har accepteret, hvor vanskeligt det er for en lærer at differentiere sin undervisning fra den dygtigste og højintelligente elev, til den elev der virkelig kæmper med det faglige til den elev der fx har ADHD og har brug for større struktur i hverdagen.

Væk er støvede udstoppede dyr og forældede verdenskort til fordel for store elektroniske tavler, som dækker flere vægge. Og selvom hver elev har sit eget bord og egen stol, som er ergonomisk indrettet til den enkelte elev, så kan selve opstillingen variere alt efter hvilken undervisningstime og lærer der træder ind ad døren.

2. Hvordan ser skoleskemaet ud?

Eleverne er stadig tilknyttet en stamklasse, men der anvendes langt større grad af holddeling og niveaudeling end i dag. Derfor vil man kunne opleve, at Emil fra 7. klasse kan have fysiktimer med det udvidede hold på 9. klassetrin

3. Hvordan bruger børn og lærere teknologi i hverdagen?

IT er en stor del af hverdagen. Alle elever har adgang til computere, og nu hvor elektroniske bøger bliver mere og mere udbredt, så taler ingen længere om det kopihelvede, der var for bare et par år siden.

4. Er der klasser i traditionel forstand?

Der er fortsat klasser, såvel som der også er et skema. Struktur og planlægning er vigtig, men opsplittning i nye holdtyper vil også være på skemaet. Lad os forestille os at vi kan holdopdele efter læringsstile eller de forskellige intelligenser, så vi udnytter de intelligenser, som ikke lige er den boglige.

5. Hvordan er lærerne? Hvilken funktion og rolle har de?

Lærerne underviser i deres linjefag, og det er nemmere at dele sin undervisning ud på flere skoler. Det betyder, at der stadig findes mindre skoleenheder, men uden at gå på kompromis med kvaliteten. En fysiklærer kan undervise på en stor skole og få gavn af et stærkt fagligt miljø med andre fysiklærere på skolen og samtidig også undervise i fysik på en mindre skole, hvor han/hun er den eneste fysiklærer.

Alex Ahrendtsen MF (DF),
Kultur- og Uddannelsesordfører

1. Hvordan ser folkeskolen ud fysisk?

Der er kateder, stole, borde, smartboard og kridttavle. Klasselokalet ser ud som i dag.

2. Hvordan ser skoleskemaet ud?

Som i dag med disse ændringer: Børnene lærer tysk allerede fra femte klasse. Fra 1. klasse og helt op til 9. er der en times ugentlig undervisning i nordiske sprog såsom svensk og norsk for at øge samhørigheden med de nordiske broderfolk.

3. Hvordan bruger børn og lærere teknologi i hverdagen?

Det er en helt naturlig del af undervisningen gennem smartboards og computere. Børnene skal selv medbringe computere. Det er ikke skolens ansvar.

4. Er der klasser i traditionel forstand?

Ja. Klassen er atter blevet omdrejningspunktet, efter at de mange eksperimenter med åbne klasser er kuldsejlet. Der er ro i klassen. Uro tolereres ikke.

5. Hvordan er lærerne? Hvilken funktion og rolle har de?

De har helt forladt vejlederrollen og er igen blevet myndigheds personer, der ved hjælp af disciplin og faglighed fortæller børnene, hvad de skal lære. Derfor har lærerne genvundet noget af den status, de havde tabt på grund af halvferdsernes udskejelser. Der er ofte flere voksenpersoner i klasserne. Lærere sammen med undervisningsassistenter.

10

Troels Ravn MF (S) Ordfører Børn og Undervisning

1. Hvordan ser folkeskolen ud fysisk?

Et tidsperspektiv på 10 år ligger ikke langt ude i fremtiden, men venter nærmest lige rundt om hjørnet. Jeg forventer derfor, at den udvikling, der i dag er påbegyndt på mange af landets folkeskoler inden for ny indretning af læringsmiljøer og brug af undervisningsmaterialer m.m. blot forstærkes.

Folkeskolen vil i fremtiden blive udfordret på både pædagogik og lærerfaglighed og øgede krav om fleksibel indretning af undervisningslokaler og læringsmiljøer samt opdaterede undervisningsmaterialer. Vi vil få en skole, hvor kravene til elevernes udbytte af undervisningen øges, der vil være en stærkere sammenhæng mellem læring, teoretisk viden og praktisk/musiske aktiviteter, og der vil være et tættere samarbejde mellem pædagoger og lærere

2. Hvordan ser skoleskemaet ud?

Skoleskemaet har for længst brudt med det gamle industrisamfunds opdeling i én lærer, én klasse, ét fag, én lektion – samt at klokken ustandselig ringer, og alle arbejder og holder pause på samme tid. Arbejdet bestemmer pauserne, og det er ikke mere pauserne, der bestemmer arbejdet. Skoleskemaet er præget af tværfaglige teoretiske og praktiske læringsforløb.

Den fysiske dimension og menneskets behov for bevægelse, fysisk aktivitet og leg kommer til udtryk ved, at indlæring og bevægelse i vid udstrækning tænkes sammen, samt ved at eleverne frit kan vælge, hvornår de ønsker at tage et bevægelsesbreak.

3. Hvordan bruger børn og lærere teknologi i hverdagen?

Den traditionelle bog, som vi kender den, vil overleve, men udbuddet af it-baserede undervisningsmidler vil udvikle sig kraftigt. Hertil kommer, at intelligente tavler og smartboards vil være standardudstyr i undervisningslokalerne, ligesom den enkelte elev naturligvis vil have fri adgang til iPad og pc. Om 10 år, vil elever, lærere og ledelse forhåbentlig blot smile ved tanken om, hvor svært det tidligere var at sikre skolerne infrastrukturen og den grundlæggende stabilitet og sikkerhed i det trådløse netværk. Disse børnesygdomme er forhåbentlig for længst udryddet, og lærere og elever bolttrer sig nu med it-baserede undervisningsprogrammer og læringsprocesser.

4. Er der klasser i traditionel forstand?

Klassefællesskabet er stadig en bærende værdi i folkeskolen, men eleverne har mulighed for flekstid og individuel tilrettelagt undervisning og bevæger sig også i stor udstrækning rundt på for-

skellige hold af meget forskellige størrelser og sammensat både på tværs af årgange og alderstrin. Inklusion – at folkeskolen rummer elever af alle slags og med ret forskellige behov og forudsætninger, har for alvor fået sit gennembrud.

5. Hvordan er lærerne? Hvilken funktion og rolle har de?

”Man kan modtage megen undervisning uden at lære noget som helst, og man kan lære en hel masse uden at blive undervist”. Denne læresætning sætter sit præg på fremtidens folkeskole, som markant bærer præg af, at eleverne bevæger sig rundt i laboratoriebaserede – ild, vand, jord og ilt, læringsmiljøer, hvor de har mulighed for selv at undersøge, have tingene i hånden, eksperimentere, få aha-oplevelser og erhverve sig viden med baggrund i læringsmetoder med sammenhæng mellem teori og praksis. Aldrig har folkeskolen udklækket så mange iværksættere og gør-det-selv unge.

At vi hver især lærer på forskellig måde, at der findes mange intelligenser og læringsstile, er for længst erkendt og sætter sine tydelige spor på læringsmaterialer, rumindretning og møblement. Vi lærer ved bl.a. at se, høre og føle, hvilket afspejles i lærernes forberedelse og afvikling af læringsprocesserne.

FAKTA - Sådan gjorde vi

Vi henvendte os til alle politiske partier på Christiansborg. Vi stillede de samme fem spørgsmål til de relevante ordførere. Fem af de otte ordførere svarede på spørgsmålene i vores mail.

Karen Ellemann MF (V) **Folkeskoleordfører**

1. Hvordan ser folkeskolen ud fysisk?

Læringsrummet skal ikke kun udfylde det fysiske rum i form af de klasselokaler, vi kender i dag. Hvis jeg skal forestille mig den ideelle læringsplatform for eleverne, betyder det at vi også i højere grad skaber et rum udenfor rummene. Derfor er fremtidens skole i mine øjne omringet af grønne arealer med eks. basketballbane, legeplads og fodboldbane og ordentlig plads til fysisk udfoldelse mellem og i lektionerne. Når du træder ind på gangene, fyldes du af lyst til at lære. Sjove former og farver præger indretningen og elevernes kunst har, som det også ses i dag, sin plads langs gangene rundt i bygningen. Lokalerne hvor undervisningen finder sted har et integreret it-system, der kobler lærens pc sammen med elevernes og alle er koblet op til en stor tavle.

2. Hvordan ser skoleskemaet ud?

Som vi lagde op til i vores folkeskoleudspil i sin tid vil skemaet i de små klasser være præget af et ønske om at alle børn skal være i stand til at læse i 2. klasse. Det betyder, at dansk specielt her er i fokus. Derudover har skemaet flere matematik og engelsk timer. Tværfaglige tema-undervisningsforløb vil være en fast del af undervisningen på samtlige klassetrin. Og så vil et fag som innovation være på skemaet på de ældre klassetrin. Jeg har også et ønske om, at skolen skal være mere inkluderende, og at fysisk udfoldelse derfor skal være en større del af hverdagen i undervisningen, så alle (især drenge med ekstra krudt i r...) kan være med. I min optik er det mere gavnligt at have en lidt længere skoledag med plads til fysisk aktivitet frem for et stramt skema, hvor eleven sidder stille hele dagen. Derudover er det mit håb, at fremtidens skema omfavner den nye viden omkring elevernes indlæringsmetoder.

3. Hvordan bruger børn og lærere teknologi i hverdagen?

It-systemerne er en integreret del af hverdagen og falder naturligt ind i undervisningen, når den foregår på klassisk tavleundervisningsmåde. Jeg mener dog, at det er væsentligt at fjerne undervisningen fra skærmiljøet, for på trods af skærmenes stigende indtrængen i vores hverdag, er kontakten mellem læreren og eleverne vigtig – og det kan en skærm ikke erstatte. På den anden side åbner it-systemerne op for en ny form for deling mellem eleverne om undervisningen og en mere individuel tilpasset undervisning, hvilket med sikkerhed kommer til at præge og gavne fremtidens skole.

4. Er der klasser i traditionel forstand?

Hvis man i fremtidens skole i højere grad lykkes med at tilrettelægge undervisningen til den enkelte elev, vil en klasseopdeling i traditionel forstand ikke være en forudsætning, men stadig en social base - mere som et 'grund hold', hvor klassens fysiske hjemmebase, kunne være udenfor de arealer, hvor læreren underviser. Jeg forestiller mig nemlig, at læreren tilbringer sine forberedelsestimer på skolen, og at klasselokalet/undervisningsrummet i højere grad bliver tilknyttet læreren.

5. Hvordan er lærerne? Hvilken funktion og rolle har de?

De mange forhåbninger om en dynamisk folkeskole i konstant udvikling stiller store krav til lærerne. Det er helt essentielt, at læreruddannelsen følger med udviklingen i indlæringsmetoder og undervisningsmiljø. Læreren skal stadig i fremtiden binde undervisningen sammen for eleverne, og fastholde et godt samarbejde mellem forældre, elev og skole.

Merete Riisager MF (LA) **Uddannelsesordfører**

1. Hvordan ser folkeskolen ud fysisk?

Den største udfordring de kommende ti år bliver at få bygget "digitale klasseværelser". Eleverne i folkeskolen bebor det digitale rum i deres fritid. Der ligger en kæmpe udfordring i at få udnyttet potentialet i digital læring i folkeskolen. Mange steder er der indkøbt hardware og måske har lærerne været på kursus. Men der mangler en pædagogisk ramme, en ordentlig infrastruktur og et system for efteruddannelse af lærerne. Når vi har sat dette i værk, kan den pædagogiske tradition tage et kvantespring ind i et læringsrum, hvor alle sanser tages i brug i læringen, hvor både svage og stærke elever bliver udfordret, og hvor viden fra alle medier og verdenshjørner kan spille sammen og skabe en stærk faglighed, der rummer både viden, udenadslære, kompetence og kreativitet.

2. Hvordan ser skoleskemaet ud?

Lærere og skoleledere er de bedste til at finde nye veje til at løfte fagligheden. Skolerne skal i de kommende år skabe et fagligt løft både på de kernefaglige områder og på evnen til at anvende disse i praksis og tænke kreativt. Derfor skal skolerne vurderes på deres evne til at løfte fagligheden og ikke detailreguleres efter alle kunstens regler, som det er tilfældet i dag. Ved at give skolerne frihed til at tilrettelægge undervisningen, giver vi de bedste muligheder for innovation i folkeskolen.

3. Hvordan bruger børn og lærere teknologi i hverdagen?

Om få år skal alle lærere i folkeskolen være i stand til at undervise ved hjælp af alle tilgængelige digitale kilder og kunne inddrage alle typer af medier i undervisningen. Eleverne lærer intuitivt og er vokset op med teknologien. Derfor vil mange lærere opleve, at eleverne er "foran" i forhold til de nyeste teknologiske landvinninger. Men lærerne er stadig ledere og fagligt og pædagogisk ansvarlige og de skal derfor kunne inddrage elevernes viden på en måde, der understøtter de faglige mål.

4. Er der klasser i traditionel forstand?

Skolerne skal have frie rammer til at tilrettelægge undervisning i forhold til, om eleverne skal inddeles i hold, klasser, niveaudeling eller grupper på tværs af aldersskel. Skoler, elever, forældre og lærere er forskellige, og den løsning, der er rigtig i den ene ende af landet er ikke nødvendigvis rigtig i den anden ende. Skoleledere og skolelærere skal evalueres på deres evne til at skabe et højt fagligt niveau og en god skole – og de skal have frihed til at skabe den skole, de brænder for at realisere.

5. Hvordan er lærerne? Hvilken funktion og rolle har de?

Dygtige og motiverede lærere er nøglen til en fantastisk skole. Lærerne skal i de kommende år opnå en stærk faglighed. Det skal være sværere, men også mere spændende at blive og være lærer. Læreruddannelsen skal have et fagligt løft og seminarerne skal have større frihed til at tilrettelægge uddannelserne. Lærerne skal have adgang til en digital læringsplatform, der kan give dem nye faglige input, ikke en gang i hvert fjerde år, men en gang om måneden. Samtidig skal vi skabe karriereveje for lærerne, hvor flere lærere får mulighed for at specialisere sig i eksempelvis læsetræning, internationalisering eller anvendt matematik og således kunne hjælpe kolleger på andre skoler med at forbedre undervisningen.

Nyttige links

netværk

Classroom 2.0

www.classroom20.com

Netværk om sociale medier i undervisningen. 60.000 medlemmer i 181 lande.

International Society for Technology in Education

www.iste.org

Undervisere og ledere arbejder på at integrere teknologi i undervisningen. Sitet byder på artikler og online kurser.

Edublog Awards

www.edublogawards.com

Formålet er at fremme brugen af sociale medier i undervisningen. Årlig prisuddeling til de bedste tiltag.

inspiration

World Peace Game

www.worldpeacegame.org

John Hunter har lavet et undervisningsspil, som giver 4. klasses elever mulighed for at løse 50 problemer fra den virkelige verden. Gennem 25 år har spillet udviklet sig fra et enkelt bræt til en verden i 7 lag.

Institute of play

www.instituteofplay.org

En gruppe spiludviklere har skabt Quest to Learn, en offentlig skole i USA, der hviler på mekanikkerne bag computerspil. Bruges også til personlig og social udvikling.

Silvia Rosenthal Tolisano

www.langwitches.org/blog

Blog om teknologi i undervisningen. Gode tips til at komme i gang med Digital Storytelling.

12

Khan Academy

<http://www.khanacademy.org/>

Gratis videolektioner om undervisning. Sitet har over 114 millioner visninger.

Free Technology for Teachers

<http://www.freetech4teachers.com/>

En lang række indlæg om forskellige ressourcer på nettet og hvordan disse kan anvendes i en undervisningssammenhæng.

Support Blogging

<http://supportblogging.com/>

Oversigt over gode sider på nettet om anvendelsen af ny teknologi i undervisningen.

Curriki

<http://www.curriki.org/>

Non-profit organisation, hvor undervisere fra hele verden deler læseplaner, øvelser etc. 250.000 undervisere er aktive på sitet.

Tech the Plunge

<http://jeffthomastech.com/>

Blog med interessante artikler på nettet om EdTech.
En gang om ugen er der nyt guf at hente på bloggen.

værktøj

Think Quest

www.thinkquest.org

Her kan elever lave projekter, lære kritisk tænkning og teknologiske færdigheder.
Årlig konkurrence blandt de bedste projekter.

Edublogs

www.edublogs.org

Blog-system til både lærere og elever. Upload materialer, diskuter online, lav afstemninger, vis læseplaner etc.

Alice

www.alice.org

Undervisningsprogram med fokus på 3D-programmering. I programmet kan du lave historier, demonstrationer, spil osv., og det er let at arbejde med for eleverne.

Scratch

www.scratch.mit.edu

Program til at lave interaktive historier, præsentationer, spil osv. Via et simpelt programmeringssprog kan brugeren bygge sine egne programmer op.

The Change Toolkit (Reinventing Education)

www.reinventingeducation.org

Konkret inspiration og gode redskaber til teknologiundervisningen på skolen. Det hele bygger på forskning fra Harvard og erfaringer fra IBM.

Den næste stilling er altid den bedste

Børn skal ikke sidde længe i samme position, før det hæmmer deres indlæring. Statisk muskelarbejde flytter nemlig fokus fra undervisningen til kroppen, påpeger børneergoterapeut Gudrun Gjesing. Hun advarer mod ”den forstolede krop” i folkeskolen. Både på kort og langt sigt.

Kære læser. Lad os begynde med en lille øvelse. Tag en kuglepen og hold den mellem din tommel- og pegefinger og hold armen strakt fremad. Gør du det nu? Fint, så kan du gå videre med artiklen.

”Sid stille” er en udbredt og forståelig besked i folkeskolen. Hvis elever sidder uroligt og forstyrrer i klassen, er det nærliggende at bede dem sidde stille.

Men det er ikke nødvendigvis det, der skaber ro i klassen og opmærksomhed på undervisningen.

- Kroppen stjæler opmærksomheden, hvis børn sidder for længe i den samme stilling, siger børneergoterapeut Gudrun Gjesing, der har beskæftiget sig med børn og læring i mere end 20 år. Hun fortsætter:

- Der går ikke særlig lang tid, før fokus bliver på kroppen frem for på undervisningen. Børn i indskoling vil typisk kun kunne sidde stille i den samme stilling i fem minutter, før kroppen værker. Det hæmmer koncentrationen og indlæringen, ligesom hvis de er meget sultne eller trætte.

USE IT OR LOSE IT

Hun er foredragsholder, konsulent og forfatter. Hun har blandt andet været med til at skrive ”Krop og læring i indskoling - hvorfor? hvordan? – Sådan”, der udkom sidste forår. Den handler om børns kropskompetencer og belastninger i hverdagen fx at sidde længe på en stol.

Ifølge børneergoterapeuten skal kroppen bruges. ”Use it or lose it”, som hun siger. Hvis ikke man holder kroppen i bevægelse og giver den variation, svækker det knogler, led og muskler.

Men at sidde stille på en stol er netop ikke at bruge kroppen. Ikke desto mindre er det, hvad mange skolebørn bliver dirigeret til. Derfor advarer Gudrun Gjesing mod ”den forstolede krop”, der ændrer på kroppens naturlige mønster.

- Skolen skal ikke presse for meget på for at få børn til at sidde stille i lang tid, fordi det er problematisk at knægte børns bevægeglæde. Det kan være med til at hæmme indlæringen, og på længere sigt kan det give inaktivitet og rygproblemer, siger hun og påpeger, at Vesteuropa nok er det sted i verden, hvor flest mennesker har ondt i ryggen.

“ Den bedste siddestilling for et barn er så at sige altid den næste stilling. Det er variationen, der er afgørende. ”

Gudrun Gjesing, børneergoterapeut

13

SAMME STILLING

Kære læser. Holder du stadig kuglepennen mellem tommel- og pegefinger? I strakt arm fremad? Fint. Fortsæt lidt endnu.

Hun understreger, at børn selvfølgelig skal sidde ned i skolen, og at det er godt, at de lærer at have arbejdsro.

- Når børn skal lave regnestykker eller skrive sætninger, skal de selvfølgelig sidde på en stol ved et bord. Men det skal være i korte intervaller, så der er variation. De skal ikke være "låst" i den samme siddestilling for længe ad gangen. Der er desværre forstads skoler, der tror, at børn kun kan lære, hvis de sidder stille på en stol. Men heldigvis er mange skoler opmærksomme på, at børn skal være kropsligt aktive.

VARIATION ER NØGLEN

Når børn – og voksne for den sags skyld – skal sidde på en stol, bør stillingen følge kroppens naturlige krumninger. Rygsøjlen skal have en S-kurve i stedet for en C-kurve, hvor man falder sammen i kroppen.

En stol med et skråt fremadrettet sæde giver de bedste muligheder for at sidde hensigtsmæssig med ryggen, forklarer børneergoterapeuten. Men hun mener ikke, at der er én god siddestilling.

- Den bedste siddestilling for et barn er så at sige altid den næste stilling. Det er variationen, der er afgørende. Kroppen – og specielt børnekroppen – er ikke skabt til statisk muskelarbejde. Når man sidder stille på den samme måde, er det netop statisk arbejde, siger Gudrun Gjesing.

I STRAKT ARM

Børn kan have svært ved at sidde stille og koncentrere sig i længere tid, men det kan man godt have tendens til at glemme som voksen. Derfor har hun en lille øvelse, som lader voksne opleve det på egen krop.

- Når jeg er ude og holde foredrag, beder jeg deltagerne om at holde en tændstik i de to ender mellem deres pege- og tommelfinger og holde armen strakt fremad. Så går jeg videre med foredraget, men der går ikke længe, før der bliver uro og larm i lokalet. Deltagerne mister fokus på foredraget, fordi de kommer til at fokusere på ubehaget i den strakte arm. Det giver et godt billede af, hvordan børn kan have det i kroppen, hvis de skal sidde for længe på den samme måde, slutter Gudrun Gjesing.

Kære læser. Værsgo at tage armen ned.

SID STILLE SID STILLE
SID STILLE SID STILLE
SID STILLE

Når styring giver læring

Det tager tid at blive en dygtig Cooperative Learning underviser, og når hverdagen i lærerjobbet bliver presset, kan man nemt falde tilbage til sine vante metoder. Men ifølge Mette Ploug Meineche, lærer og underviser i metoden, vil denne forskningsbaserede metode blive en naturlig del af undervisning og formidling i fremtiden. Hvorfor? Fordi den skaber læring hos eleverne.

Det er svært ikke at blive grebet af entusiasmen, når man taler med Mette Meineche om Cooperative Learning. Som lærer har hun anvendt metoden i flere år på Børnenes Friskole i Aarhus, og som instruktør for Cooperative Learning DK underviser hun i dag lærere både i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne. Hun startede selv med metoden, fordi hun søgte en måde til at få eleverne til at debattere mere med hinanden.

- Det er svært for os undervisere at ændre undervisningsmetoder, men jeg er overbevist om, at Cooperative Learning bliver en måde, hvorpå vi i fremtiden kommer til at undervise, siger hun. Både forskningen og mine egne erfaringer viser, at metoden virker. Det skaber større aktivitet og engagement hos eleverne, og kan derved være med til at øge deres glæde ved skolen, deres selvværd og deres sociale og faglige kompetencer.

EN LEDER GÅR FORREST

Men hvad kræver det så at høste frugterne af Cooperative Learning i undervisningen? Ifølge Mette Meineche kræver det, at både lærerne og skolelederne går ind i arbejdet omkring implementeringen af den nye metode. Og det er vigtigt, at lederne er med. De skal være rollemodeller for lærerne. Manden bag den strukturerede tilgang til Cooperative Learning, Spencer Kagan, arbejder også med Cooperative Learning på ledelsesniveau.

- Spencer Kagans erfaring er, at når vi ønsker at implementere nyt i en organisation, som fx skolen, så er det vigtigt, at man som leder både støtter og inspirerer, men også skubber til underviserne. Så udover støtten er det vigtigt, at der er et krav om implementering. Ellers er der ingen garanti for, at den nye metode slår igennem i undervisningslokalerne, siger hun og fortsætter:

- Hvis lederne sender deres lærere af sted på Cooperative Learning-kurser med ønsket om, at lærerne efterfølgende implementerer det i undervisningen, men selv fortsætter stilen med plenumdiskussioner på fx lærermøder, så sender det et signal om, at lærerne ikke behøver at ændre deres praksis.

Mette Meineche anvender selv Cooperative Learning på sine forældremøder og i stedet for, at det altid er de samme

forældre, der melder sig ind i debatten, deltager alle nu med synspunkter og løsningsforslag, netop fordi Cooperative Learning strukturerer sig ud i aktiv deltagelse for alle.

DYNAMISKE KLASSELOKALER

Men Cooperative Learning er ikke en schweizerkniv, der kan erstatte alle tidligere metoder.

- Jeg laver ikke Cooperative Learning-undervisning, men enhver af mine undervisningslektioner indeholder Cooperative Learning. Hver gang jeg går ind i mit undervisningslokale, har jeg mulighed for at vælge hvilken metode, jeg vil bruge til at formidle mit fag. Min værktøjstaske er fuld af forskellige metoder, og her er Cooperative Learning et af værktøjerne. Min undervisning foregår også fra tavlen, gennem individuelle opgaveløsninger og vejledning, praktisk tilgang, værkstedsundervisning, læringsstile og så videre. Når jeg anvender Cooperative Learning giver jeg eleverne mulighed for selv at sprogliggøre deres læring, ”tygge” på stoffet og bearbejde det til ny viden. Dermed øges læringsudbyttet hos den enkelte, forklarer Mette Meineche.

På trods af den megen forskning og de gode erfaringer med Cooperative Learning, mener hun ikke, at metoden kan tvinges igennem overfor lærerne. Retten til metodefrihed ligger hos den enkelte. Men med denne frihed følger et ansvar.

TRE STRUKTURER FRA COOPERATIVE LEARNING

Par-på-tid

Denne struktur er god til at understøtte indlæring af nyt stof.

1. Læreren præsenterer en mængde stof i plenum
2. Eleverne deles op i par med A og B
3. A får 1 minut til at forklare stoffet til B
4. B giver feedback til A, og derefter skifter de rolle

Ekspertpuslespil

Denne struktur er god, når en stor mængde stof skal tilegnes, eller når der indgår mange opgaver i et forløb.

1. Læreren uddeler fire forskellige opgaver eller tekster til medlemmerne i et team
2. Teamet splitter op og mødes i ekspertteams, hvor alle har samme opgave
3. I hvert ekspertteam arbejder alle medlemmer sammen om at løse opgaven og forberede præsentation
4. Alle vender tilbage og præsenterer hver især for deres oprindelige team
5. Eleverne arbejder videre i det oprindelige team med deres nye fælles viden

Duetlæsning

Denne struktur er specielt god til dansk på de små klassetrin.

1. Læreren forbereder en tekst ved at markere hver linie med A, B eller AB
2. Eleverne deles op i par med A og B
3. I hvert par læser eleverne markeret med deres bogstav.
Ved AB læser eleverne i kor

- Metodefriheden må være friheden til at vælge, det der virker; altså skaber læring hos den enkelte elev. Det er det, vi skal have fokus på.

Som en konsekvens af, at der kan være forskel på, hvordan hver enkelt lærer tilrettelægger sin undervisning, stiller det nogle krav til indretning af undervisningslokalet.

- Det er vigtigt, at vi bruger letvægtsmøbler, som nemt kan flyttes rundt. Det er godt, hvis læringsmiljøet er fleksibelt. Stole med hjul giver mulighed for, at eleverne kan dreje fra plenum gennemgang ved tavlen til Cooperative Learning-strukturer i mindre grupper. Og bordene må heller ikke være for brede. De skal give mulighed for, at eleverne kan tale hen over bordene, så samtalen i gruppen kan fungere hensigtsmæssigt, forklarer Mette Meineche.

STRAM STYRING

I Cooperative Learning spiller læreren en vigtig rolle i forhold til at få strukturerne til at fungere. Fx er det læreren som sammensætter hvilke grupper, eleverne skal arbejde i gennem sin anvendelse af klasseledelsesværktøjerne fra metoden. Spørger man, om det ikke er bedre for eleverne selv at bestemme, hvem de arbejder sammen med, svarer Mette Meineche klart:

- Det kan være misforstået omsorg, når vi beder eleverne selv lave grupper. Vi tror, det er bedst for dem at vælge

selv. Men heterogene grupper giver bedre udgangspunkt for læring. Vi mennesker har en tendens til at søge dem, vi ligner. Og når vi taler om grupper, der skal fungere hensigtsmæssigt set i et læringsperspektiv, er det bedst med forskellighed; altså blandede bolcher fx på faglighed, køn, sociale evner, etnicitet og så videre, siger hun.

I Cooperative Learning anerkender man, at det kan være svært at få gruppearbejdet til at fungere, så der er læringsudbytte for alle. Derfor strukturerer læreren gruppens arbejde, så alle er på banen og dermed skal deltage og levere i gruppen.

- Det kræver mange sociale færdigheder at arbejde i en gruppe. Man skal kunne lytte til hinanden, kunne tage og give ordet, give feedback, være konstruktivt uenig osv. Samtidig med at eleverne arbejder med et fagligt indhold, arbejder de også med de sociale færdigheder, som det kræver, når vi skal arbejde sammen. Færdigheder som de skal anvende i det videre uddannelsesforløb og i et fremtidigt job, siger Mette Meineche.

- Så Cooperative Learning er struktureret. Hvis man tror, det bare er et andet ord for gruppearbejde, har man ikke forstået det, slutter hun.

SMÆK RØVEN I SADLEN SOM EN COWBOY

Det er en skandale, at børn opdrages til sidde statisk og længe i skolen. Det mener ph.d. og forsker i industriel design Simon Dennehy. Det skader børnenes muskler og læring på længere sigt. Derfor vil han skabe bevægelse i Europas skoler med et nyt forskningsbaseret møbelkoncept. Det handler om at sidde som de gamle cowboys.

Du sidder ned til morgenmad, i bilen, på arbejde, på kontoret og hjemme igen i sofaen. At sidde ned er blevet hovedbeskæftigelsen i vores moderne kultur. Effekten af inaktivitet er blevet sammenkoblet med overvægt, stofskiftesygdomme, type 2-diabetes og hjertekarsygdomme. At sidde ned i flere timer om dagen er en almindelig, daglig rutine. Også for børn.

- Det bekymrer mig, hvor mange sygdomme og langvarige skader, det kan medføre at sidde statisk mange timer om dagen fra en tidlig alder. Det er vanvittigt! Vi forringer børns centrale muskler og dermed evnen til styrke og balance. Det er en katastrofe for børn, siger Simon Dennehy, der er i gang med et 4-årigt ph.d.-studie i Irland.

Han står bag nogle af de nyeste og mest omfattende tests af skolebørns siddestillinger, og de indgår i hans ph.d. ved National College of Art and Design (NCAD) i Dublin.

Simon Dennehy vil gøre en forskel med research og design. Derfor valgte han at undersøge hvordan børn i alderen 4-12 år sidder i skolen i Irland.

VIL GØRE EN FORSKEL FOR DE SMÅ BØRN

- Hvis vi starter tidligt, kan vi undgå, at børn får dårlige siddevaner og skader på rygsøjle, muskler og kropsholdning. Der er ikke så mange mennesker, der ved, hvor dårligt det er for mennesker at sidde dårligt og statisk. Og der er meget få, der gør noget for at løse problemet på trods af, at der ligger meget research på området, forklarer han. Det kunne han ikke lade ligge. Og Simon Dennehy har derfor selv bidraget kraftigt til researchen de seneste år. Han har testet irske skolebørn, der sidder på typiske, flade stole og ved flade, almindelige borde, der ikke kan justeres i højden. Børnene gør alt for at komme tæt på deres arbejde på bordet; hænger krumbøjede ind over bordet, twister sig frem i sædet eller sidder på yderkanten. Nogle har for korte ben og kan ikke nå gulvet, andre har for lange ben, der gør siddestillingen på det flade sæde ubehagelig og akavet. Resultater af hans fysiologiske test af børn viste, at det sæde-ben, der er i kontakt med stolen, tager et stort pres. Desuden er der et stort pres på bagsiden af knæene, og det giver dårlig blodcirkulation. Udover at børns kropsholdning er dårlig på de flade stole, sker der også en stærk forringelse af centrale muskler, som ikke kommer til at understøtte og opretholde kroppen.

ET NYT MØBELKONCEPT SKABER BEVÆGELSE

Simon Dennehy udviklede i 2006 sit første siddekoncept, som nu er udviklet yderligere til konceptet RAY. Det hele er baseret på hans research og forskning.

Det er kompliceret at designe skolemøbler, fordi der ikke findes ens børn, og fordi der ikke findes én sund måde at sidde på. Det værste for børn er at sidde låst i samme stilling gennem længere tid. RAY er derfor udviklet til bevægelse og til en oprejst, åben kropsholdning med spredte ben. Stolen er bygget på et sadelprincip, der styrker musklerne og stimulerer barnet til at bevæge sig. Hoftene er fremadroteret, hvilket gør ryglænet overflødigt. Samtidig giver det bedre blodcirkulation og forbedrer holdningen.

- RAY fremmer en sund holdning og bevægelse og giver færre langtidsskader på børn – det løser nogle problemer og er starten på en ny sædeteknologi, siger han.

SÆDETEKNOLOGIEN ER ALTAFGØRENDE

Han har været meget inspireret af danske A.C. Mandal, der revolutionerede ergonometri med sine siddeprincipper. Sæde-designet er det altafgørende. Det er sædeteknologien, Dennehy udvikler yderligere. I stedet for at få folk til at slappe af, mens de sidder og fokuserer på, at ryglænet støtter, er sædet det vigtigste i RAY. Det giver mulighed for, at kroppens centrale muskler skal arbejde for at holde kroppen oprejst og balanceret, og det giver mulighed for at bevæge benene for at undgå en statisk siddestilling.

Måske er der ingen stole i fremtidens skole. Men lige nu er der, og mange steder trænger de til at blive skiftet ud og blive bevægelige og fleksible. Derfor har Simon Dennehy skabt RAY, som han udvikler sammen med møbelproducenten Labofa og tegnestuen Hans Thyge & Co. til børn i grundskoler i Danmark.

Simon Dennehy fortsætter sit ph.d.-studie og udvider dem med kvalitative data, der undersøger, hvordan børns adfærd er på det nye stolekoncept, og hvordan børns adfærd kan spille sammen med eller modvirke designets udformning. Samtidig kører et stort forskningsprojekt på National College of Design and Art i Dublin, der undersøger børns læring i relation til design og bevægelse.

Bevægelsen er begyndt.

17

7 SKARPE TIL LABOFA

Møbelvirksomheden Labofa vil skabe smarte, ergonomiske møbler til folkeskolen. Det lyder flot, men hvad er tanken bag? Vi satte partner Benny M. Larsen i den varme stol.

Hvorfor koncentrerer I jer ikke bare om at lave kontorstole?

Det er rigtigt, at vi er mest kendt for at skabe kontorstole. Men vi har en kærlighed for at lave ergonomiske møbler, uanset om det er til kontoret eller uddannelser. Vi får meget positiv respons fra uddannelserne, og nu vil vi også gerne hjælpe folkeskoler med gode møbler.

Vi er selvfølgelig ikke de første til at tale om ergonomiske skolemøbler. Der er forskellige udbydere af skolemøbler med ergonomi, men mange har valgt noget fra i forhold til æstetikken. Vi mener, at skolemøbler både kan være ergonomiske, smarte og holdbare. Det er – sammen med den forskningsmæssige tilgang – det centrale ved vores RAY-koncept.

Hvad ved I om skolen, børn og læring?

Vi ved ikke så meget, men Simon Dennehy har forsket i sammenhængen mellem ergonomi og læring i fire år og skrevet ph.d. om det. Udviklingsarbejdet er dokumenteret ned i mindste detalje. Derudover har vi sparret med mange fra skolemiljøet og allieret os med folk, der har forstand på at indrette lokaler i folkeskolen.

Endelig har vi arbejdet med uddannelsesmøbler i 20 år til gymnasier, business colleges, universiteter etc., og vi er i dag markedsledende på området, så det er ikke nyt for os at levere møbler til undervisningssammenhænge.

Handler det ikke bare om at tjene penge?

Vi laver selvfølgelig ikke en stor satsning, som RAY-konceptet er, hvis ikke vi tror på, at vi kan tjene penge på det i sidste ende. Men vi mener bestemt, at vi har noget at tilbyde folkeskolerne. Møblerne giver en gevinst. Børnene får mulighed for at sidde bedre og mere varieret. Det er en fordel for indlæringen i klassen. Udover den ergonomiske fordel er designet ungt og moderne, og holdbarheden er god.

Er det ikke lidt opreklameret med en ergonomisk stol?

Der er ingen tvivl om, at ergonomi er blevet et fortærsket begreb, som alle bruger i flæng. Men RAY-konceptet er det ypperste inden for ergonomi.

Jeg har 25 års erfaring med at udvikle møbler, og jeg har aldrig set så meget forudgående research og udvikling på et møbel som her. Det er ikke tilfældigt home-made ergonomi som andre såkaldt ergonomiske møbler. Vi skaber et læringsmiljø med åbne siddevinkler, hvor børnene let kan flytte vægten, så de undgår spændinger.

Hvis man ser på befolkningen som helhed og de mange rygskader, er der i den grad behov for god ergonomi. Som samfund skal vi passe på børn i voksenalderen.

Hvis det er så genialt, hvorfor er der så ingen, der har lavet det før?

Det er ikke det første ergonomiske skolemøbel. Men det er markant anderledes, end hvad der ellers er på markedet. Det har krævet masser af udvikling.

Grunden til, at det kommer nu, er dels, at vi skulle have forskningsdelen på plads i samarbejde med Simon Dennehy, og dels at det kræver en vis volumen af en virksomhed for at gå ind på skoleområdet. Jeg vil tro, at vi har brugt 6-8 millioner kroner på udvikling, før den første stol er på gaden. Men vi tror meget på vores produkt. Det er et dansk alternativ, hvor ergonomi, design og pris går op i en højere enhed.

Hvorfor ikke tage skridtet fuldt ud og lave bolde, plinter, skamler og så videre, som børn måske helst vil sidde på?

Det er ikke vores spidskompetence med bolde, plinter og så videre. Derfor er vi gået i dybden med det, vi er gode til; at skabe gode, ergonomiske borde og stole. Det har været en investering for os, men det har givet et unikt produkt. Det er en milepæl udviklingsmæssigt i forhold til de møbler, der bliver indkøbt til skolebørn i dag.

Vi anerkender, at bolde og skamler kan være godt i skolen, men når man skal sidde på en stol i skolen, er RAY et godt bud på det optimale møbel.

Hvad kommer stolen til at koste?

Den specifikke pris er ikke på plads endnu, men jeg kan sige, at RAY-stolen på ingen måde bliver dyrere end det, der er på markedet i dag. Tværtimod faktisk.

“ Det er ikke den stærkeste art, der overlever.
Heller ikke den mest intelligente. Det er
den, der er mest modtagelig for forandring. ”

Charles Darwin

